

TARTALOM.

I. Egyházi dolgozatok.

Egyh. beszéd. (Nemzeti ünnepre.) Ürmösi Kálmán	203
Erzsébet királyné. (Gyászbeszéd.) Péterfi Dénes	237
Házfelavatási beszéd. Ürmösi Sándor	346

II. Hittaniak, bölcselmiek.

Masudi Manesről s a manicheus hitfelekezetről. Gr. Kuun Géza	1
Dávid Ferencz hitnézete a Krisztusról. Deák Ferencz	7
A hit virágai. — Imák nők számára. — XIII—XXI. Rédiger Géza	16, 87
Brassai, mint philosophus. Dr. Gál Kelemen 61, 140, 193, 253, 310	
Pusztai templom. (Költemény.) Versényi György	93
A keresztény tanításmód. — Reform, nem revolutio. (Francziából.) Ferencz József	117
Gyöngymondatok. (Ujkori iróktól.) Gyűjtötte: Kiss Mihály 50, 349	
Hát a biblia? Armstrong könyvéből. Péterfi Dénes	293

III. Nevelés és oktatásügyiek.

A vallás- és közoktatásügyi minister jelentése. G. K.	94
A tanárok hivatása, kötelességei, és a velök szerződő állam-, egyház- és társadalomnak teendői irányukban. Petrichевич Horváth Kálmán	152
A közokt.-ügyi minister XXVII. jelentése. — A népoktatásügy. Iszlai M.	163
Hálaünnepélyt megnyitó beszéd. Dr. Jankovich Pál	168

IV. Életiratok, történelmiak.

Enyedi György egyházi beszédei. Kanyaró Ferencz . . .	22, 77
Egyh. tört. adatok:	
CXXXIII. Pálffy Mózes levele atyjához, Pálffy Zsigmondhoz. 1767. Közli Pálffy György	30
CXXXIV. Gunyvers Blandrata ellen. Közli Dr. Vass Miklós	32
CXXXV. Dávid F., — Baislius István, — Balásfy Ferencz. Közli Pokoly József	33
CXXXVI. Korniss György levelei anyjához, Bethlen Krisztinához. 1588. 1593. Közli Dr. Vass Miklós. . .	278
CXXXVII. Történelmi apróságok. (Basilius István 3 thesise. Susprium Franc. Davidis.) Pokoly József . . .	280
Hunter Tamás emlékezete. Kovács János	97
Szemléletünk képviselői a millenium századában. Kóváry László	129, 185, 241, 301
Koronka József élete. Pap Mózes.	208, 270
Az abrudbányai és verespataki ekkla története. Benczédi Gergely	219
Kénosi Sándor József. (Nekrológ.) Péterfi Dénes	233

V. Egyházi élet.

Az unitáriusok főtanácsi gyűlése. (— N.)	326
--	-----

VI. Vegyesek.

Párisi levél. Charrnaud D.	35, 99, 171, 282
Törvényjavaslat a lelkészi jövedelem kiegészítéséről	41
Reville Jean levele	177
Californiai levél. John F. Buttrick	180
Irodalmi értesítő	51, 106, 179, 350

VII. Aranykönyv.

Az ezredéves emlékalapra tett kegyes adományok. 58, 115, 182, 292, 355. Adakozás a kolozsvári unitárius templom belső szepítésére 292. Adakozások a tartsafalvi unitárius templom építésére. 59, 183. Adakozások az alsó- és felsőszováthi unitárius egyházközségben 1897-ben. 59. Nyilvános köszönet. 60, 116. Adakozások a Sepszi-Szentgyörgyön építendő unitárius templom alapra. 115, 183, 236, 356. Adakozások a Székely-Udvarhelyt építendő templomra. 292.

VIII. Külömfélék.

A lelkészek fizetésének kiegészítéséről. 53, 108. Az új collegiumi épület. 53. Az Erdélyi Prot. Közlöny. Házassági statistika. 54. A Magyar Kir. Központi Statistikai hivatal. Mills Fay Benjamin. 55. Unitarius énekeskönyv a XVI-ik százban. 56. Filep István †. 57. Radó János †. Kriza Sándor †. 58. Vallás közönségünk. Tanárbeikt. ünnepély. 108. Templomszentelés. Savanarola emlékünnepey. Gamond Blanche. 109. Berlin vallásfelekezeti statistikája. A jehovisták. 110. Az angol unitáriusok. Japánban. Révész Kálmán. 111. A nép jellemzése. A székely fiúk iparos pályára menése. 112. A debreczeni disputatio legrégibb kézírata. 113. A közokt.-ügyi minister. Darkó Sándor †. 114. Főt. Ferencz József püspök. A Magyar Prot. Irod. Társaság. 179. Kozma Ferencz 180. A hunyadmegyei unitariusok. Tudorrá avatás. A londoni bibliaterjesztő társaság. Spurgeon temploma. 181. A középisk. tanterv. revisioja. 182. Honterus ünnep. Isk. értesítő. 234. Erzsébet királyné a vallásról. Vilmos császár Palestinában. Kinevezés. 289. Az angol unitariusok. Szilágyi Dezső. 290. Új tudor. Dr. Klamarik János. 291. Bedő Albert adománya. 351. Kovács József adománya. Magyar Mihály. Dr. Martineau szobra. A német császár új udvari papja. 352. Az angol püspöki egyház. A datki egyh. község. A jezsuiták. 353. Japán. A polgári iskola reformkérdése. 354. Olvasóinknak. 355.

Gyász hírek : 58, 114, 182, 235, 291, 355.

1119

The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice". The text is heavily obscured by noise and artifacts, making it difficult to read. The names appear to be listed in a formal or official context, possibly a court or government document.

The second part of the document contains several paragraphs of text, which are also heavily obscured by noise and artifacts. The text appears to be a continuation of the formal or official document, possibly containing a report or a set of proceedings. The content is largely illegible due to the quality of the scan.

KERESZTÉNY MAGVETŐ.

XXXIII. évf.

1898. Január—Február.

1-ső füzet.

Mas'ûdî Manesről s a manichaeus hitfelekezetről.¹

Az arab tudományosság egyik vezérférfia Mas'ûdî: *Kitâb murûds al dzahab ez.* nagy műve VIII. fejezetében *Manes*-ről, a manichaeus hitfelekezet alapítójáról így ír:

„Manes (Mâni) a Messiás után élt.“²

Ugyanezen mű XXIV. fejezetében a következőket olvassuk:

„Azt mondják, hogy Manes, Jezíd fia, Kârdûn tanítványa Bah-râm (királyt)³ a dualismus (*al-tsanvijeh*) tanainak igyekezett megnyerni s a király készséget szinlelt azok elfogadására, a míg egy helyre össze nem gyűjtötte a manichaeismus különböző tartományokban elszéledt hittérítőit; aztán kivégeztette Manest s a tan fejeit. Még Manes életében jött létre a *zenâdike* szó, a mely szóból származik a *zendîkeh*⁴ elnevezés (manichaeismus). Ennek magyarázata ez életirati adat: Zerâdest (*Zârtust* v. *Zârdust*),⁵ *Eszbîmân* (Eszpîmân) fia, a mint már említettük genealogiájáról szóltunkban (a XXI. fejezetben), a perzsáknak egy *Besztâh*⁶ nevű könyvet hozott, mely régi nyelvöken íratott. Ennek a könyvnek egy magyarázatát is adta, melyet *Zend*-nek ezimezett, melyhez egy másik magyarázatot esatolt *Bâzend* (*Pâzend*) ezimen. Tehát a *zend* az első kijelentett könyv fordítása. Később e magyarázatról mind azok, kik a *Besztâh*-tól eltértek hozzá, *zendî*-k-nek

¹ Mas'ûdî X. évszázbeli tudós arab történész és geographus.

² A III. évszázban.

³ Hormuz fia, perzsa király.

⁴ Arab alakja a perzsa *zendik* szónak, mely a zoroastrius tan követő-jét jelenti; az arab *zenâdike* szintén a perzsa *zendik*-re vezet vissza s ugy látszik, ennek belsőtöbbses alakja. A perzsa alapszó *zend*, *zendül zantu*, a mely-ről azt mondja Zoroaster (*Zârtust*), hogy ez ezime azon könyvnek, melyet az égből kapott.

⁵ A meseszerű Gusztászp (arabosan Jusztászp) király uralkodásának harminczadik évében jelent meg előtte Balkh-ban, a hol udvart tartott, Zoroas-ter, kit a perzsa moszlimok s talán a keresztények közül is többen Ábrahámmal azonosítottak.

⁶ A perzsa *Abisztû* v. *Avesztû*, arabosan írva *abesztûk*, mely szó sze-rint „a meghatározottat“ jelenti: Zoroaster vallási művének ezime.